

Скарына: традыцыі і эвалюцыя

Завяршэнне мінулага года было адзначана вельмі важнай і значнай падзеяй для культуры нашай краіны. Нацыянальная бібліятэка Беларусі пры мецэнацкай падтрымцы ААТ «Банк БелВЭБ» распачала вялікі агульнанацыянальны праект па выпуску першага факсімільнага выдання поўнага збору кніг Францыска Скарыны. Ужо падпісана ў друк першая кніга гэтай унікальнай калекцыі.

Пра Францыска Скарыну і яго кнігі мы ведаем шмат, але ў той жа час мала... Застаецца шмат «белых плям» у біяграфіі, дагэтуль не вывучаныя і не выдадзеныя ў выглядзе факсімільнага яго кнігі, да канца не ацэнены ўнёсак Скарыны ў фарміраванне і станаўленне беларускай мовы і культуры.

Першы намеснік міністра культуры Рэспублікі Беларусь Уладзімір Карачэўскі падчас урачыстай імпрэзы ў Нацыянальнай бібліятэцы падкрэсліў:

— Францыск Скарына — знакавая асоба ў гісторыі і культуры Беларусі. Менавіта таму адным з праектаў, які мае на мэце папулярызацыю кніжнай спадчыны нашага першадрукара, стала стварэнне электроннай бібліятэкі «Францыск Скарына — беларускі і ўсходнеславянскі першадрукар».

Ён уваходзіць у Дзяржаўную праграму «Культура Беларусі» на 2011 — 2015 гг. і прадугледжвае атрыманне па абмене або набыццё электронных копій усіх вядомых выданняў Ф. Скарыны і рукапісных версій кніг, што знаходзяцца ў сховішчах розных краін. У фондах Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі маецца толькі 10 пражскіх выданняў Бібліі Скарыны, у цэлым жа ў свеце выяўлена каля 360 друкаваных асобнікаў. Сёння яны знаходзяцца ў бібліятэках і музеях Вялікабрытаніі, Германіі, Польшчы, Расіі і Украіны. Я лічу, што запуск такога буйнога праекта па ўзнаўленні друкаванай спадчыны Скарыны — вялікая культурная падзея ў жыцці нашай краіны.

Заканчэнне чытайце на стар. 9 ►

Першая старонка факсімільнага выдання першага выдання друкаваных кніг Францыска Скарыны, выкананага ў рамках праекта «Банк БелВЭБ» і Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі

Скарына: традыцыі і эвалюцыя

Заканчэнне. Пачатак на стар. 1.

Рэалізацыя праекта павінна скончыцца да 2017 года, калі мы будзем адзначаць 500-годдзе нацыянальнага кнігадрукавання. У выніку будзем мець цэлы збор (25 кніг у 20 тамах) факсімільнае пражскіх і віленскіх выданняў Францыска Скарыны. Іх аснову складуць электронныя копіі кніг, што захоўваюцца ў бібліятэках і музеях Беларусі, Расіі, Украіны, Германіі і іншых краін. Дзякуючы мецэнацкай падтрымцы «Банка БелВЭБ» гэтыя кнігі будуць бясplatна перададзеныя ў бібліятэкі, архівы, музеі Беларусі, Расіі, Украіны, Літвы, Польшчы, Германіі, а таксама міжнародныя арганізацыі: ААН і ЮНЕСКА. Вельмі каштоўны пласт культурнай спадчыны нашага народа стане даступным для грамадства — праз арганізацыі культуры, навукі, адукацыі.

— Ініцыятыва рэалізаваць такі праект праручала ад Нацыянальнай бібліятэкі краіны яшчэ два гады таму, — распавёў старшыня праўлення ААТ «Банк БелВЭБ» Павел Калаур. — У нас не было сумневаў адносна значнасці і патрэбнасці падрыхтоўкі такіх выданняў. Але ці зможам справіцца ў акрэслены тэрмін? Аднак мы адкінулі сумневы, знайшлі разуменне на ўсіх узроўнях і ўжо стартуем! І перакананы, што праект будзе завершаны якраз у запланаваны тэрмін і 20 кніг Скарыны пачаюць свет да 2017 года ў выглядзе рэпрэнтаў. Падтрымліваць значныя і цікавыя практы ў галіне культуры — для нас якікі гонар. У бліжэйшы час будзе рэалізавана калі 10 новых задумак па аднаўленні і віртанні гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі.

Рэалізацыя праекта па выпуску кніг фактычна толькі пачалася, аднак намеснік дырэктара Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі па навуковай і выдавецкай дзейнасці Алесь Суша значыч: праект амаль адбыўся. Для яго рэалізацыі сфарміраваная сапраўды прафесійная рабочая група з прадстаўнікоў навуковай эліты, спецыялістаў кнігаздавецкай справы, а таксама арганізацый, якія актыўна працуюць у галіне папулярызавання кніжнай спадчыны сярод насельніцтва.

— Для беларускай культуры асоба Скарыны азначае надта шмат, — запэўнівае Алесь Аляксандравіч. — Гэта сапраўды герой, стваральнік, чалавек, які прадвызначыў характар развіцця нашай культуры. Мы ж да ндаўняга часу нават не ведалі, які захавалася спадчына нашага першадрукара, дзе яна цяпер, як можа выкарыстоўвацца. Але спробы вывучаць, публікаваць прадмовы і пасляслоўі Скарыны на мове арыгінала, выдаваць рэпрэнтныя некаторыя з яго кніг усё ж прадпрымаліся. У той жа час поўнага факсімільнага ўзнаўлення спадчыны Скарыны яшчэ не было. Мы — сведчачы пачатку сапраўды ўнікальнай справы. Варта весці гаворку пра высокі навуковы ўзровень падрыхтоўкі кніг, а таксама іх выдатную паліграфію.

Фот. Белтэлерадыёбачыні

Старшыня праўлення ААТ «Банк БелВЭБ» Павел Калаур і намеснік дырэктара Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі Алесь Суша ў падпісаным у друку першым томе пачаў збор кніг Францыска Скарыны

Адным з навуковых консультантаў, якія працягваюць над рэалізацыяй гэтага знакавага праекта, з'яўляецца вядомы гісторык-медіяніст, кнігазнаўца, доктар гістарычных навук Георгій Галенчанка. Ён звярнуў увагу прысутных на тое, што біяграфія нашага першадрукара сёння запэўняецца ўсё новымі і новымі міфамі. Шагоўныя даследчкі выказваюць сумневы, што выданне поўнай калекцыі кніг Ф. Скарыны падрыхтоўка навукоўцаў да больш падрабязнага вывучэння невядомых момантаў яго жыцця, а крміцы і новыя дакументальныя сведчання варты шукаць у гарадах, дзе доўга жывіў і працаваў Скарына, у архівах Прагі, Падуі, Кракава.

Значнасць праекта ў агульнанацыянальным маштабе проста неацэняная. Відавочная яго істотнасць і для шырокай грамадскасці таксама. Кнігі Скарыны для нас — святыня. Мы пра іх шмат чуюм, чытаем, гадваем са школы. А ці многія іх бачылі, гарталі? Думаю, адзікі. Дык хіба не будзе прыемна звычайнаму чытачу зайсці ў бібліятэку і без папярэдніх запісаў і дазволу на працу са старадрукамі пагартка, да прыкладу, скарынаўскую «Малую падарожнюю кніжыцу»? Хіба не цікавей будзе вучыцца знаёміцца з гісторыяй і літаратурай нашай краіны, калі настаўнік прынясе ім на ўрок кнігу і скажа, што вось так выглядала першая скарынаўская біблія? Хіба не будзем мы з гонарам паказваць гэтыя выданні замежнікам і казаць, што менавіта так выглядалі першыя беларускія кнігі, надрукаваныя паўтысячагоддзя таму? Думаецца, адказ відавочны.

Марына ВЕСЯЛУХА